

ORFANI DE ȚARĂ. Victimele regimului de la Tiraspol sunt ignorate și de Chișinău

Cetățenii Republicii Moldova din regiunea transnistreană, aduși „la sapă de lemn” de regimul separatist de la Tiraspol, nu beneficiază de protecție socială din partea Chișinăului. Ei nu se încadrează în nicio categorie de vulnerabilitate stipulată în legislația Republicii Moldova. Bătrâni cu pensii de sub limita de existență, familii numeroase sau victime ale torturii regimului separatist, cu toții sunt lăsați fie la mila lui Dumnezeu, fie pe mâna Tiraspolului. Domiciliul în stânga Nistrului îi descalifică automat de la protecție socială din partea autorităților constituționale. Însuși Chișinăul recunoaște acest lucru, prin motive obiective, potrivit lor, dar mai puțin pertinente pentru victimele circumstanțelor. Guvernul declară că totul se va schimba din 1 ianuarie 2024, când intră în vigoare legea RESTART, menită să-i protejeze social și pe cetățenii Republicii Moldova din regiunea sa transnistreană. Lege avem. Nu și mecanisme...

Indemnizația pentru limită de vârstă a unui pensionar din stânga Nistrului poate fi și de... **346 de lei**. Exact atât primește lunar de la așa-zisele autorități transnistrene Nicolae Garmaș din Bender după un stagiul de muncă de 30 de ani și reprezintă singurul său venit. Regimul de la Tiraspol a considerat că această umilință nu este suficientă. Așa că, în 2021, a fost torturat și supus tratamentelor degradante de milițienii transnistreni.

„M-au umilit. M-au reținut, m-au percheziționat fără vreo ordonanță, m-au dus la sediul miliției din Bender. Acolo, m-au încercuit, au început să mă umilească, au spart de capul meu un ou. Eu tăceam. M-au târât în subsol, m-au ținut patru zile în frig, îmi rupeau hainele, era un frig de ianuarie, fără pic

de mâncare, nu era aer. Mi s-a făcut rău de toate aceste umilințe și torturi. Mi-au furat banii pe care îi aveam.”

După ce a denunțat abuzurile, preținșii judecători separatiști i-au mai intentat un dosar și l-au condamnat la 1,6 ani cu suspendare. Adăugător la pensia sa mizeră, Tiraspolul i-a mai acordat o indemnizație lunară de 100 de ruble, echivalentul a 100 de lei. Imediat, separatiștii au luat cu aceeași mână cu care au dat. După încheierea procesului de judecată, au dispus reținerea a tot aproape 100 de ruble din pensie, pentru pretinse cheltuieli judiciare. Ca rezultat, bărbatul a ajuns de unde a pornit.

În 2022, Nicolae Garmaș a luat în piept așa-zisele autorități transnistrene, dar și guvernul de la Chișinău de la care a solicitat protecție socială.

SERVICII SOCIALE DOAR PENTRU CETĂȚENII MALULUI DREPT

Începând cu toamna trecută, Nicolae Garmaș a bombardat, pe bună dreptate, autoritățile Republicii Moldova, cu zeci de

scrisori, în care cerea, disperat, să fie ajutat.

„Urmare a represiunilor la care am fost supus, acum am cheltuieli financiare mari, inclusiv pentru deplasările la Chișinău, la avocat. Sunt privat de o viață normală. Mă aflu la limita supraviețuirii și a riscului social. Este un genocid pe bune. Reieșind din cele menționate solicit măsuri urgente de protecție și ajutor – acordarea ajutorului financiar și social. ”

Frântura dintr-o scrisoare, expediate de bărbat Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Biroului Politici de Reintegrare, Promo – LEX, Avocatului Poporului, Parlamentului Republicii Moldova, scoate la iveală disperarea la care a ajuns.

BĂLBĂIALA AUTORITĂȚILOR

În timp ce unele instituții au răspuns printr-un refuz formulat în stil diplomatic, altele l-au sfătuit pe Nicolae Garmaș să se adreseze la oficiile teritoriale CNAS, conform arondării raionale, în condițiile în care regiunea transnistreană nu cade sub „jurisdicția” niciunei Case Teritoriale de Asigurări Sociale, iar autoritățile cunosc realitatea. Ping-pong-ul scrisorilor dintre Nicolae Garmaș și autorități s-a terminat cu decepție și dezamăgire pentru bărbat.

Răspunsul Biroului politici de Reintegrare, 19 aprilie 2023:

“Potrivit legii nr. 547 din 25.12.2003 privind ajutorul social (...), pentru a beneficia de dreptul la folosirea serviciilor sociale, fiecare cetățean care se consideră în situație de risc social, (...) suferă în urma nepăsării sau care este supus violenței, mai întâi, se adresează la oficiile privind acordarea ajutorului social, conform locului de trai, cu o scrisoare sau în mod verbal.”

Răspunsul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, 12 mai, 2023:

„Ministerul Muncii și Protecției Sociale a readresat scrisoarea dumneavoastră către Biroul Politici de Reintegrare, pentru analiză, conform competențelor.”

Răspunsul Agenției Naționale de Asistență Socială, 29 mai 2023:

„Pe cazul dat, în baza Legii (...) privind organizarea administrative-teritorială a Republicii Moldova a fost sesizată Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Anenii Noi, pentru întreprinderea măsurilor ce se impun conform competențelor stabilite și elucidarea celor invocate în scrisoare.”

Răspunsul Biroului Politici de Reintegrare, 23 iunie 2023:

„Puteți să luați legătura cu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei din Anenii Noi, pentru clarificări despre procedura de evaluare a condițiilor dumneavoastră de trai.”

NICOLAE GARMAȘ, victimă a torturii regimului separatist de la Tiraspol

„Din septembrie 2022, tot trimit scrisori, zeci de scrisori, către toate autoritățile oficiale, iar ele îmi trimit niște răspunsuri de dragul răspunsului. Concluzia lor este una și aceeași – nu știm, poate din ianuarie ceva se va întâmpla. Nimic concret. Dar cum să trăiesc?”

DOAR DOUĂ DREPTURI SOCIALE, PENTRU LOCUITORII REGIUNII TRANSNISTRENE

Un dram de lumină, în această situație, a adus-o anume Direcția Protecție Socială și Protecția Familiei Anenii Noi, care a specificat că, „cetățeni ai Republicii Moldova din localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender beneficiază de DOUĂ FACILITĂȚI SOCIALE:

1. Depunerea cererii și setului de documente pentru determinarea gradului de dizabilitate (...);
2. Acordarea poliței de Asigurare Medicală.”

Un răspuns mai clar, dar care ține de planurile de viitor ale Guvernului, l-au primit avocații Promo-LEX, care îi acordă asistență juridică lui Nicolae Garmaș și care au întrebat Ministerul Muncii și Protecției Sociale despre funcționalitatea mecanismelor de asistență socială pentru cetățenii Republicii Moldova domiciliați în regiunea transnistreană.

De aici, rezultă că toată nădejdea, atât a celor lipsiți de grijă, cât și a statului este noua lege numită generic [RESTART](#), votată în a doua lectură în august 2023 și care intră în vigoare din ianuarie 2024.

„În procesul de promovare a proiectelor de acte normative privind organizarea și funcționarea structurilor teritoriale de asistență socială, vom propune arondarea localităților din stânga Nistrului la Agențiile teritoriale de asistență socială și respectiv la structurile teritoriale de asistență socială pentru ca cetățenii din localitățile din regiunea transnistreană să poată să solicite și respectiv să beneficieze de măsuri solicita măsuri de asistență socială.”

VOR FI BANI, VOR FI ȘI MECANISME

Totuși, care vor fi mecanismele de asistență socială? În redacția finală a legii RESTART, nu se pomenește niciun cuvânt despre asta. Am întrebat din nou, Ministerul Muncii și Protecției Sociale despre cum va fi organizat procesul de protecție socială pentru cetățenii din stânga Nistrului și, cel mai important, cum vor fi protejați. Am aflat că totul depinde de câți bani vor fi găsiți până în 1 ianuarie 2024.

„La etapa actuală, se lucrează la cadrul normativ, sunt aspecte care sunt în proces, se discută. Măsurile depind și de

finanțare, de Ministerul Finanțelor. Pe moment, e prea devreme să venim cu unele informații, care ulterior ar putea să se schimbe și să nu mai fie valabile. Referitor la informația despre măsurile existente, colegii vor expedia în scris deoarece la răspuns trebuie să lucreze mai multe direcții, care intră în competența mai multor secretari de stat.”

350 MII CETĂȚENI AI REPUBLICII MOLDOVA, FĂRĂ DREPTURI SOCIALE

Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, în ciuda faptului că autoritățile Republicii Moldova nu controlează teritoriul din stânga Nistrului, acestea au obligația de a încerca, prin toate măsurile legitime și pașnice, să protejeze drepturile persoanelor din această zonă.

Avocatul Promo-LEX, Pavel Cazacu, spune că această obligație este determinată și de lipsa unei legi speciale cu privire la persoanele intern strămutate.

„Persoanele care părăsesc regiunea transnistreană de frica persecuțiilor nu pot beneficia de niciun fel de asistență suplimentară din partea autorităților constituționale. Lipsa unor astfel de reglementări, dar și lipsa promovării unor astfel de politici publice, discriminează locuitorii din regiunea transnistreană și lasă fără niciun ajutor victimele abuzurilor regimului Tiraspol.”

Pavel Cazacu admite că o soartă similară celei lui Nicolae Garmaș din Bender o are o mare parte a populației din regiunea transnistreană, în condițiile în care sunt 350 mii de locuitori cu cetățenia Republicii Moldova, fără protecția autorităților constituționale.

Avocatul Promo-LEX propune o serie de soluții menite să ajute atât autoritățile și cetățenii din stânga Nistrului.

„(...) O lege specială cu privire la persoanele intern strămutate, după modelul Ucrainei, Georgiei. Pentru că o astfel de modificare este costisitoare, un prim pas ar fi

modificarea unor prevederi ale legislației actuale. Reforma socială anunțată de guvernare era contextul perfect, pentru că astfel de reforme nu sunt făcute anual. Mai ales că autoritățile recunosc aceste probleme. Un prim pas ar putea fi reglementarea unor prestații sociale speciale pentru persoanelor persecutate și membrii familiilor lor care locuiesc în regiunea transnistreană. Aceste modificări pot fi bazate pe numeroasele constatări naționale și internaționale că „drepturile omului în regiunea transnistreană nu sunt respectate”. Un prim pas ar fi victimele abuzurilor grave – tortură, omoruri, privațiune ilegală de libertate etc.”

Până când autoritățile se gândesc de unde să ia bani, până la anul, pentru protejarea cetățenilor săi din regiunea separatistă transnistreană, Nicolae Garmaș din Bender se gândește ce va mânca mâine, cum își va încălzi locuința și cum va ajunge la Chișinău, pentru a participa la procesul de judecată intentat pentru încălcarea drepturilor sale constituționale.

Toate acestea, dintr-o pensie lunară de 346 de lei...

Materialul a fost realizat de anticorupție.md în parteneriat cu Asociația Promo-LEX, în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova”, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED).